

Valtuustoaloite, Mielensterveysvaikutusten arvioinnin käyttöönotto

KVALT 15.05.2023 § 30
309/06.00/2023

Valtuutettu Jenni Jokinen / Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä jätti seuraavan valtuustoaloitteen:

”Valtuustoaloite mielensterveysvaikutusten arvioinnin käyttöönotosta

Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä esittää, että

- Sastamalan kaupungissa otetaan käyttöön mielensterveysvaikutusten arviointi (jäljempänä MIVA), joko omana kokonaisuutenaan tai osana laajempaa vaikutusten arviointia, jolloin mielensterveyteen kohdistuvat vaikutukset arvioidaan omana hyvinvointikokonaisuutena.
- MIVA:n koordinoitua varten nimetään vastuuhenkilö.
- MIVA-menetelmän osallistavaa prosessia hyödynnetään asukkaiden, järjestöjen ja muiden sidosryhmien vaikuttamismahdollisuuksien edistämiseksi alueella.

Yhteiskunnallisilla päätöksillä, jotka muuttavat kunnan asukkaiden toimintamahdollisuuksia, on vaikutusta mielensterveyteen. Kaikilla kunnan toimialoilla tehdään päätöksiä, jotka vaikuttavat ihmisten mielensterveyteen. Kansallisessa mielensterveysstrategiassa vuosille 2020-2023 on ehdotettu mielensterveysjohtamisen linjauksiin mielensterveysvaikutusten arviointia aina, kun tehdään ihmisiä koskevia yhteiskunnallisia päätöksiä. Mielensterveysstrategia linjaa, että mielensterveyden huomioiminen tulisi sisällyttää kaikkeen johtamiseen ja päätöksentekoon. Osa arviointivelvoitteesta perustuu lainsäädäntöön.

Mielensterveysvaikutusten arviointi tulee ottaa huomioon päätöksissä, jotka vaikuttavat kansalaisten yhdenvertaiseen palveluiden saatavuuteen eri ikäryhmissä. Tärkeää se olisi esimerkiksi perustarpeisiin liittyvien asioiden valmistelussa sekä erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten kohdalla. MIVA lisää päättäjien ja kuntalaisten tietoutta mielensterveyteen positiivisesti vaikuttavista asioista ja hyödyttää päätöksentekijöitä lakisääteisen hyvinvointityön tekemisessä.

Keskeisiä kysymyksiä mielensterveysvaikutusten arvioinnissa:

- Onko päätöksellä vaikutuksia mielensterveyttä ylläpitävien suojatekijöiden toteutumiseen? Nämä tekijät ovat toimivuus, autonomia, osallisuus ja yhteenkuuluvaisuus, sekä pärjäävyys ja yhteisöllisyyden edut.
- Ovatko vaikutukset merkittäviä, kielteisiä vai myönteisiä?
- Onko vaikutus pysyvä, lyhyt- vai pitkäkestoinen?

Mielensterveyteen kohdistuvia vaikutuksia voi tehdä näkyviksi omana prosessina tai osana muuta arviointimenetelmää. MIVA:n voi upottaa osaksi hyvinvointikertomuksen sähköisessä muodossa olevaa vaikutusten arviointia.

MIVA-arviointiohjeistus luotiin Suomessa valtioneuvoston rahoittamassa ja THL:n vetämässä ”Mielenterveysvaikutusten ennakoarviointi – MIVA käyttöön” -hankkeessa vuosina 2022-2023. Tavoitteena on ennaltaehkäistä kielteisiä vaikutuksia sekä vahvistaa myönteisiä vaikutuksia ja varmistaa, että päätöksentekijä ymmärtää päätöksen vaikutukset erilaisissa päätöksissä.

Sastamala 15.5.2023

Sastamalan Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä

Jenni Jokinen
Jarkko Mäkipää
Merja Helander
Minna Isotalo
Heljä Leppäniemi
Mauri Tuominen
Jari Kaihlamäki
Leevi Karisalmi

muut allekirjoittaneet

Timo Haapanen
Janne Prihti
Päivi Rautava-Turja
Leena Finska
Tomi Hämäläinen
Antti Lepistö
Mira Ekholm-Martikainen
Olli Kärki-Chaiwut
Petri Kulju
Leena Mattila
Leena Saarela
Suvi Sianoja”

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää valtuutettu Jenni Jokisen/Sosialidemokraattisen valtuustoryhmän jättämän valtuustoaloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.